

Budsjett og økonomiplan 2018-2021

Tekstdel

(Budsjett og økonomiplan 2018-2021 er utarbeidet i et samarbeid mellom Nord-Fron Høyre, Nord-Fron Arbeiderparti og representanten Jan Roger Bøe Øien)

DRIFTSBUDSJETT

Nord-Fron kommune har gjennom mange år levert gode tjenester. Det har vært stort økonomisk handlerom. Derfor har det også vært prioritert å bruke mye ressurser på tjenestene.

Både i arbeidet med kommunereformen og i tida etterpå har det, fra både politisk og administrativ ledelse, vært understreket at vi går inn i en tid der den økonomiske situasjonen er strammere.

Dette har også vært tema i både administrasjonsutvalg, formannskap og kommunestyre, der det har vært pekt på at Nord-Fron kommune må iverksette en større effektiviserings- og endringsprosess.

I behandling av budsjett og økonomiplan den 14.12.16 ble følgende tekstforslag vedtatt av kommunestyret:

«Nord-Fron kommune skal iverksette et arbeid som skal ha som mål å forbedre og effektivisere tjenestetilbudet. Årsaken er at kommunene i framtida kommer til å få utfordringer med å opprettholde dagens velferdstilbud på grunn av strammere økonomiske rammer. Kommunene får stadig flere og mer krevende oppgaver, uten at Staten tilfører mer midler. Nord-Fron kommune har en forholdsvis god kommuneøkonomi. Men også Nord-Fron merker at økonomien blir trangere. Derfor er det viktig å starte arbeidet nå. All erfaring viser at det er enklest å starte endringsprosesser i gode tider. Både formannskapet og administrasjonsutvalget har signalisert at Nord-Fron kommune må iverksette tiltak for å se på effektiviseringstiltak og hvordan oppgaver kan løses på nye måter. Nord-Fron kommune har et godt tjenestetilbud i dag. Det er først og fremst takka være dyktige ansatte. De ansatte er også framtidas viktigste kunnskap, og de ansatte har de beste forutsetningene for å bidra til endringer. Derfor er det også viktig at de ansattes organisasjoner blir sterkt involvert i dette arbeidet. Innen 1.6.2017 skal det legges fram en sak for kommunestyret som viser hvordan endringsarbeidet skal foregå».

Årets budsjettframlegg fra administrasjonssjefen viser at vi i alle år i perioden har et for høyt kostnadsnivå i forhold til de inntektene vi har. I 2018 mangler Nord-Fron kommune 11 millioner kroner for å få budsjettet i balanse. Dette er isolert sett ikke dramatisk. Men siden det framlagte forslaget til økonomiplan viser at denne situasjonen vil vedvare, må det tas konkrete og store grep.

Dette betyr at Nord-Fron kommune kommer til å få noen krevende år foran seg. Men samtidig har vi ikke noe valg. Vi må tilpasse drifta etter de rammene vi har.

I denne sammenhengen er det viktig å understreke at kommunen fortsatt har gode rammer, men utfordringen er at det brukes for mye penger. Derfor må kostnader reduseres.

Endrings- og effektiviseringsarbeidet, som ble initiert i 2016, må konkretiseres og intensiveres.

Det må være et mål at arbeidet som iverksettes skal ha som mål å opprettholde og sikre gode kommunale tjenester. Endringsarbeidet skal, så langt det er mulig, ikke føre til et dårligere tilbud til de som mottar tjenesten. Det betyr at det i minst mulig grad skal gjøres kutt i operative stillinger nærmest brukeren. Spesielt innen helse og omsorg må det vises stor varsomhet med endringene som gjennomføres.

Kostnadsreduksjoner må tas bl. a. ved å se på ledelse- og organisasjonsstruktur, antall ledere, bruken av mellomledere og generelle administrasjonskostnader. Reduksjon av stillinger skal i størst mulig grad skje ved naturlig avgang. Dette vil bety at enkelte ansatte må være forberedt på å ta andre oppgaver enn de har i dag.

For å lykkes med en slik omstilling må det være et godt samarbeid og et godt tillitsforhold mellom administrativ ledelse, de ansattes organisasjoner og politisk nivå. Derfor har også ordfører initiert en satsing på et utvida trepart-samarbeid som en forlengelse av administrasjonsutvalget.

Det er lagt opp til en effektiviserings- og endringsprosess som skal kutte kostnader med rundt 16 millioner kroner i perioden.

I arbeidet med budsjettet er det spesielt to analyser/rapporter som er lagt til grunn. Det er rapport om innsparingspotensial i Midt-Gudbrandsdal fra Østlandsforskning ØF notat 02/2016 som ble gjort i forbindelse med kommunereformen. Det er også gjort analyser av tall henta fra KOSTRA:

KOSTRA tall 2016									
			5717	Nord-Fron	Oppland	Differanse		Total Nord-Fron	Differanse
Administrative utgifter	netto utg pr innbygger		kr 6 251	kr 4 618	kr 1 633	35 %	kr 35 736 967	kr 9 335 861	
Barnehage	pr innbygger		kr 6 836	kr 6 683	kr 153	2 %	kr 39 081 412	kr 874 701	
Grunnskole	prinnsbygger		kr 14 202	kr 13 078	kr 1 124	9 %	kr 81 192 834	kr 6 425 908	
Pleie og omsorg	pr innbygger		kr 22 083	kr 20 048	kr 2 035	10 %	kr 126 248 511	kr 11 634 095	
Helsetjeneter	pr innbygger		kr 3 195	kr 2 942	kr 253	9 %	kr 18 265 815	kr 1 446 401	
Kultur	pr innbygger		kr 3 130	kr 2 085	kr 1 045	50 %	kr 17 894 210	kr 5 974 265	
Barnevern	pr innbygger		kr 1 073	kr 1 976	-kr 903	-46 %	kr 6 134 341	-kr 5 162 451	
Sosialtjenesten	pr innbygger		kr 2 190	kr 1 959	kr 231	12 %	kr 12 520 230	kr 1 320 627	
							kr 337 074 320	kr 31 849 407	
Netto driftsutgifter pr innbygger (totalt)			kr 65 078	kr 57 043	kr 8 035		kr 372 050 926	kr 45 936 095	
				Ringebu					
Administrative utgifter	netto utg pr innbygger		kr 6 251	kr 4 713	kr 1 538	33 %	kr 35 736 967	kr 8 792 746	
Barnehage	pr innbygger		kr 6 836	kr 5 439	kr 1 397	26 %	kr 39 081 412	kr 7 986 649	
Grunnskole	prinnsbygger		kr 14 202	kr 12 119	kr 2 083	17 %	kr 81 192 834	kr 11 908 511	
Pleie og omsorg	pr innbygger		kr 22 083	kr 22 540	-kr 457	-2 %	kr 126 248 511	-kr 2 612 669	
Helsetjeneter	pr innbygger		kr 3 195	kr 4 244	-kr 1 049	-25 %	kr 18 265 815	-kr 5 997 133	
Kultur	pr innbygger		kr 3 130	kr 2 874	kr 256	9 %	kr 17 894 210	kr 1 463 552	
Barnevern	pr innbygger		kr 1 073	kr 1 241	-kr 168	-14 %	kr 6 134 341	-kr 960 456	
Sosialtjenesten	pr innbygger		kr 2 190	kr 1 214	kr 976	80 %	kr 12 520 230	kr 5 579 792	
							kr 337 074 320	kr 26 160 992	
Netto driftsutgifter pr innbygger(totalt)			kr 65 078	kr 60 341	kr 4 737	8 %	kr 372 050 926	kr 27 081 429	
				Sel					
Administrative utgifter	netto utg pr innbygger		kr 6 251	kr 4 928	kr 1 323	27 %	kr 35 736 967	kr 7 563 591	
Barnehage	pr innbygger		kr 6 836	kr 5 762	kr 1 074	19 %	kr 39 081 412	kr 6 140 058	
Grunnskole	pr innbygger		kr 14 202	kr 13 217	kr 985	7 %	kr 81 192 834	kr 5 631 245	
Pleie og omsorg	pr innbygger		kr 22 083	kr 22 358	-kr 275	-1 %	kr 126 248 511	-kr 1 572 175	
Helsetjeneter	pr innbygger		kr 3 195	kr 3 205	-kr 10	0 %	kr 18 265 815	-kr 57 170	
Kultur	pr innbygger		kr 3 130	kr 2 627	kr 503	19 %	kr 17 894 210	kr 2 875 651	
Barnevern	pr innbygger		kr 1 073	kr 1 993	-kr 920	-46 %	kr 6 134 341	-kr 5 259 640	
Sosialtjenesten	pr innbygger		kr 2 190	kr 2 504	-kr 314	-13 %	kr 12 520 230	-kr 1 795 138	
							kr 337 074 320	kr 13 526 422	
Netto driftsutgifter pr innbygger(totalt)			kr 65 078	kr 62 187	kr 2 891	5 %	kr 372 050 926	kr 16 527 847	
				Kostrta 12					
Netto driftsutgifter pr innbygger			kr 65 078	kr 65 388	-kr 310	0 %	kr 372 050 926	-kr 1 772 270	

Interkommunale samarbeid

Det bør jobbes aktivt med å inngå nye interkommunale samarbeidsformer. Dette er viktig for å skape store og gode fagmiljø som er godt rusta til å løse framtidens oppgaver. Dette er også i tråd med innspill til budsjettprosessen fra administrasjonsutvalget i Nord-Fron kommune. Gjennom interkommunale selskap og andre samarbeid må det også tas ut en økonomisk gevinst. Det er satt opp en gevinstrealisering på 2 millioner kroner i perioden.

Nærings- og utviklingsarbeid

For å styrke nærings- og utviklingsarbeidet er det satt av 300.000 pr år. Dette skal være midler som kan brukes for å få en positiv samfunns- og næringsutvikling. Her vil det være et mål å legge til rette for å få flere arbeidsplasser.

Deler av midlene skal settes av til næringstiltak på Kvam. Siden september 2016 har det vært dialog med Forrestia, eierne av den nedlagte sponplatefabrikken i Kvam. Nord-Fron kommune har forsøkt å legge press på eierne for å få en avklaring på hva de ønsker å gjøre med eiendommen. Siste signalet er at fabrikken legges ut for salg i løpet av 2018. Parallelt med dialogen med eierne er det også initiert et samarbeid med Oppland Fylkeskommune om å få på plass en forstudie for området. Dette er et stort og viktig område for framtidige næringssatsinger i Kvam. Oppland Fylkeskommune har signalisert at de ønsker å være med på et samarbeid om en mulighetsstudie for området. I en slik mulighetsstudie blir det også naturlig å se på hva øvrig næringsareal i dette området kan brukes til. En mulighetsstudie er anslått å koste rundt 400.000-500.000 kroner. Nord-Fron kommune skal bidra med rundt halvparten.

Disse midlene skal også brukes for å iverksette prioriteringer som formannskapet gjør i forbindelse med næringsstrategien.

DRIFTSBUDSJETT, endringer i administrasjonssjefens forslag

Driftsbudsjett	2018	2019	2020	2021
	(kr)	(kr)	(kr)	(kr)
<u>Kostnader - Endringer til adm. sitt justerte framlegg til FS-møte 30.11.2017</u>				
Videreføre frie leie av kulturbygg for barn og unge	600 000	600 000	600 000	600 000
Redusere utgiftene til byfest		-100 000		-100 000
Videreføre tilskuddet til kulturarbeid, idrettsorganisasjoner ol.	250 000	250 000	250 000	250 000
Ingen økning av eiendomsskatten		1 800 000	1 800 000	1 800 000
Nærings- og utviklingsarbeid	300 000	300 000	300 000	300 000
Tilskudd til hoppanlegg i Jordalen	400 000			
Driftskostnader ved Campus		300 000		
Videreføre tilskuddet til Peer Gynt-stemnet	200 000	300 000	400 000	400 000
	1 750 000	3 450 000	3 350 000	3 250 000
<u>Endrings- og effektiviseringstiltak</u>				
Politisk virksomhet	-200 000	-600 000	-900 000	-900 000
Ledelse og administrasjon	-1 000 000	-1 500 000	-3 500 000	-4 000 000
Skole og barnehage		-500 000	-2 000 000	-2 500 000
Teknisk drift/Areal og Næring	-500 000	-1 500 000	-3 500 000	-4 000 000
Kultur		-500 000	-1 000 000	-1 000 000
Helse og omsorg		-1 000 000	-3 000 000	-3 500 000
	-1 700 000	-5 600 000	-13 900 000	-15 900 000
<u>Effektiviseringsgevinst interkommunale samarbeid</u>				
Total gevinst			-1 000 000	-2 000 000
<u>Kapitalkostnader</u>				
Total (reduuerte - / økte +)	-505 500	625 500	-435 000	-840 000
Sum kostnader - endring (utgift + / besparelse -)	-455 500	-1 524 500	-11 985 000	-15 490 000
<u>Inntekter - Endringer til adm. sitt justerte framlegg til FS-møte 30.11.2017</u>				
Sum inntekter - endring	0	0	0	0
Netto endring drift (utgift + / besparelse -)	-455 500	-1 524 500	-11 985 000	-15 490 000
Netto driftsresultat i adm. sitt justerte framlegg til FS-møte 30.11.2017	-11 043 000	1 808 000	-11 383 000	-9 708 000
I % av driftsinntekter	-2,1 %	0,3 %	-2,2 %	-1,9 %
Netto driftsresultat med dette forslaget til endringer	-10 587 500	3 332 500	602 000	5 782 000
I % av driftsinntekter	-2,0 %	0,6 %	0,1 %	1,1 %

INVESTERINGSBUDSJETT

Flere investeringer settes på vent i 2018 og 2019. Dette gjøres av to årsaker. For det første må kommunen ha fullt fokus på de store investeringene som er planlagt og/eller igangsatt. Dette gjelder eksempelvis VA Furusjøen, utviklinga av Vinstra og prosjekter i forbindelse med innlekking. For det andre vil en reduksjon i antall investeringsprosjekt redusere kapitalkostnader og dermed forbedre driftssituasjonen. Investeringsbudsjettet er redusert med nærmere 20 millioner kroner i perioden sammenlignet med adm. sjefens budsjettforslag. Det gir reduserte kapitalkostnader i både 2018, 2020 og 2021.

Noen mindre investeringer er prioritert senere, mens andre er tatt helt ut. De investeringsprosjektene som er tatt ut må fremmes til politisk behandling når behovene tilsier det. Dette gjelder eksempelvis investeringer knytta til utbygging av kommunehuset. Her må behovene vurderes i lys av satsinga på området mellom Vinstrahallen og Vinstra vidaregåande skule (VVS).

Samtidig skal noen investeringer framskyndes. Dette gjelder eksempelvis nye lokaler for helsetjenester og for karriere Oppland/voksenopplæring. Byggearbeidene bør starte senest ved årsskiftet 2018/2019.

I forbindelse med utviklinga av Vinstra sentrum er også boligbygging et aktuelt tema. Det er tidligere pekt på at det er et stort behov for å bygge nye omsorgsboliger i Nord-Fron. Her må kommunestyret bli orientert om behov og det bør lages en plan for sentrumsnær bygging av boliger/leiligheter for både yngre og eldre. Her bør det også stimuleres til at private aktører realiserer leilighetsprosjekter. Det vises også til tekstvedtak i kommunestyret under behandling av budsjett for 2017 angående leiligheter for unge i etableringsfasen.

INVESTERINGSBUDSJETT, endringer til administrasjonssjefens forslag

IKT investeringer	-1 500 000			
Fortau Skåbu	500 000			
P 2004 Grunnkjøp		-500 000	-500 000	-500 000
P 2006 Utbedringer Kåja Festivalområde				-1 000 000
P 2019 Lomoen industriområde			-2 250 000	
P 2039 Ombygging kommunehuset		-2 500 000		2 500 000
P 2096 Støttemur parkering	-3 000 000	3 000 000		
P 2099 Læarbustad Gamlevegen 19-21	-500 000			
P 2068 Låsesystem	-525 000	525 000		
P 2097 Oppgradering møterom 3 etg		-500 000		
P 3053 Veg til høg fjellscene		-750 000		
P 3063 G/S-veg Byrevegen-Brakjevegen			-1 000 000	
P 3183 Omlegging Givravegen	-250 000	-7 500 000		
P 3187 Ferdigstilling Storåa	-1 350 000			
P 3188 Flomsikring/overvann Vinstra	-2 000 000	2 000 000		
P 3192 Innlekking	-2 000 000		1 000 000	1 000 000
P 3195 Ombygging servicetorg		-350 000		
P 3205 Byre Høgdebasseng				-1 000 000
P 4007 Personalrom/kjøkken Barhaug	200 000		-500 000	
P 5055 og p 5060 Campus Vinstra		19 000 000	-4 000 000	-15 000 000
Sum investering - endring	-8 425 000	10 425 000	-7 250 000	-14 000 000
Brutto investeringer i adm. sitt justerte framlegg til FS-møte 30.11.2017	54 613 000	65 240 000	66 401 000	36 507 000
Brutto investeringer med dette forslaget til endringer	46 188 000	75 665 000	59 151 000	22 507 000

INNSTILLING

Nord-Fron Høyre, Nord-Fron Arbeiderparti og representanten Jan Roger Bø Øien anbefaler kommunestyret å gjøre følgende vedtak:
(pkt.1-6 driftsbudsjett, pkt. 7-11 investeringsbudsjett)

1. Følgende prosess og prinsipper skal gjelde for endrings- og effektiviseringsarbeidet:
 - a. Formannskap, kommunestyre og partssammensatte organer skal holdes godt informert og involvert i dette arbeidet. Innen 1. juli 2018 skal det legges fram en sak som viser en skisse for hvordan arbeidet skal gjøres.
 - b. Innen 1. november 2018 skal kommunestyret vedta hvordan effektiviserings- og endringsarbeidet skal gjennomføres for å få nødvendig virkning i årene 2019-2021.
 - c. Det settes ned en gruppe på 3-4 representanter fra kommunestyret som skal vurdere organisering og effektiviseringstiltak innen politisk virksomhet. Innen 1. juni 2018 skal gruppa legge fram et forslag for KS om innsparing og organisering.
 - d. Prinsipper for endrings- og effektiviseringstiltak:
 - i. Effektiviseringstiltak skal i minst mulig grad gå ut over brukerne av tjenestene. Spesielt innen helse og omsorg må det vises stor varsomhet i ft kutt som foretas.
 - ii. Endrings- og effektiviseringsarbeidet skal skje i tett samarbeid med de ansattes organisasjoner. Her blir trepart-samarbeidet spesielt viktig.
 - iii. Reduksjon av stillinger skal i all hovedsak skje ved naturlig avgang

I tillegg skal følgende tiltak prioriteres:

2. Det settes av kr 300.000 pr. år i perioden til nærings- og utviklingsarbeid. I 2018 skal kr 200.000 brukes til å legge til rette for ny næringsaktivitet i området rundt den nedlagte sponplatefabrikken i Kvam. Deler av midlene kan også brukes til tiltak som eksempelvis satsing på lokalmat, prosjekt Vinstra 2046 og andre tiltak som Formannskapet prioriterer i sin næringsstrategi.
3. DNT Gudbrandsdalen har planer om å bygge ny hytte i Skåbu. Kommunestyret er positiv til å bidra til prosjektet og vil vurdere søknaden i forbindelse med behandling av årsregnskap for 2017.
4. Administrasjonssjefen skal ha dialog med Ringebu og Sør-Fron kommuner om framtidig fordeling av støtte til Peer Gynt as. Det skal legges til grunn at støtte fra kommunene skal matche støtte fra Kulturrådet/Oppland Fylkeskommune og at Nord-Fron som vertskommune fortsatt yter mest til Peer Gynt as.
5. Ordning med gratis skolemat på ungdomsskolen skal videreføres. Men i effektiviseringsarbeidet står administrasjonssjefen fritt til å vurdere den planlagte utvidelsen av ordningen fra 2019.

6. Ordning med fri halleie skal ikke endres i perioden.
7. Utviklinga av Vinstra sentrum skal være en hovedprioritet i perioden. Nye investeringer skal i hovedsak gjøres i området mellom Vinstrahallen og VVS. Bygging av nye lokaler for Karriere Oppland, helsestasjon og voksenopplæring bør være i gang første halvdel av 2019. Arbeidet med å sikre Givra bør komme i gang andre halvår 2018.
8. Administrasjonssjefen skal innen sommeren 2018 legge fram en sak for kommunestyret, som belyser behov og skisserer en plan for sentrumsnær bygging av leiligheter, både for eie og leie. Her skal det boligsosiale arbeidet vektlegges spesielt.
9. Flere kommunale boliger bør vurderes solgt. Administrasjonssjefen skal legge fram en sak for kommunestyret som viser en oversikt over kommunale boliger som kan selges. I påvente av en slik sak skal det ikke gjøres vedlikehold på lærerbolig i Gamlevegen (Prosjekt 2099 Lærarbustad Gamlevegen 19-21) og andre tilsvarende boliger det kan være aktuelt å selge.
10. IKT er et aktuelt område for interkommunalt samarbeid. Inntil dette spørsmålet er avklart skal det kun gjennomføres helt nødvendige IKT investeringer.
11. Det er satt ev kr 500.000 i 2018 til utbedring av fortau i Skåbu. Disse midlene skal brukes til å utbedre fortauet forbi det gamle samvirkelaget i Skåbu.